

گمان می‌کنیم که تا کنون دیگر یاد گرفته باشید که «شبه جزیره» به چه جایی می‌گویند. کتاب‌های درسی جغرافیا، معنای جزیره و شبه جزیره را به شما یاد داده‌اند. شبه جزیره از یک طرف به خشکی‌های پیرامون راه دارد و از سه طرف دیگر توسط دریاها و یا دریاچه‌ها احاطه شده است. در شمال «شبه جزیره میانکاله» دریای خزر واقع است و در جنوب آن خلیج گرگان. از شرق هم باز به دریای خزر راه دارد و در نوک آن، جزیره‌ای به نام «گوشواره» جا خوش کرده است. آن یک طرفی هم که به خشکی راه دارد، در غرب این شبه جزیره قابل دیدن است. این شبه جزیره ۶۵ کیلومتر طول دارد و نام آن «میانکاله» است. عرض آن هم بین ۲/۵ تا ۶/۵ کیلومتر است. میانکاله سکونتگاه، یعنی آبادی، شهر و روستایی ندارد. ساکنان آن انواع پرندگان زیبا و جانوران چهارپا هستند. البته گاهی مردم روستاهای اطراف دام‌های خود را برای چرای علف‌های میانکاله به آنجا روانه می‌کنند، آلاچیقی می‌سازند، در آن غذا می‌پزند و چای دم می‌کنند و منتظر می‌مانند تا دام‌هایشان خوب از این علف‌ها تغذیه کنند. بعد هم آن‌ها را به روستاهای خود برمی‌گردانند. گاهی هم علاوه بر این کارها، به چیدن انارهای وحشی از درختان شبه جزیره می‌پردازند.

هتل پرندگان

● سیبوش شایان

میانکاله بهشت پرنده‌هاست. هر ساله صدها هزار قطعه از پرندگان مهاجر از «سیبری» در کشور روسیه به این شبه جزیره می‌آیند و زمستان را در آنجا سپری می‌کنند. کافی است در این زمان، صدای پایی به گوش پرنده‌ها برسد تا یکباره فوجی از آن‌ها با سروصدا به آسمان بپرند و چشمان ما را مهمان دیدن صحنه زیبای پرواز خود کنند. نمی‌دانم لازم است اسم چند تا از این پرنده‌ها را برای شما بنویسم یا نه؟ خوتکا، فلامینگو (مرغ آتشین)، باکلان، پلیکان (مرغ سقا)، حواصیل، آبچلیک، قو و غاز خاکستری، قرقاول، دراج، زنگوله‌بال، سلیم، گیلانشاه و چندین اسم زیبای دیگر، نام‌های پرندگان میانکاله است. اگر بخواهیم اسم همه آن‌ها را بنویسیم، باید نام ۲۵۰ گونه پرنده خشکی‌زی و آب‌زی بومی و مهاجر را بنویسیم که شما طاقت خواندن نام آن‌ها را ندارید.

حالا بهتر است نگاهی به تصویر برخی از این پرندگان زیبا بیندازید، اگر نام همه آن‌ها را یاد نگرفتید زیاد مهم نیست. فقط بدانید همه‌ساله عده زیادی از علاقه‌مندان به طبیعت و پرندگان برای مشاهده این پرنده‌ها راهی شبه جزیره میانکاله می‌شوند و دوربین در دست و روی چشم، به دیدن این فوج‌های زیبای پرنده‌ها و شناسایی رفتار آن‌ها می‌پردازند. برخی از این مشاهده‌گران پرنده‌ها، مقاله‌های علمی متعددی درباره پرنده‌ها نوشته‌اند.

▲ عکاس: حسن حقی

منطقه زیبا به عنوان زیستگاه طبیعی (حیات وحش) به ثبت جهانی رسیده است و از ذخایر با ارزش کره زمین به حساب می‌آید. به همین خاطر سازمان‌های ملی و بین‌المللی برای حفظ آن می‌کوشند. آنان سعی می‌کنند فعالیت‌های انسانی، مثل احداث صنایع، بنادر، جاده‌ها، ساختمان‌ها و دیگر بناها را در شبه جزیره میانکاله محدود کنند تا پرندگان و جانوران آنجا بتوانند با آرامش به زندگی خود ادامه دهند و نسل آن‌ها منقرض نشود. در قسمت شرقی شبه جزیره میانکاله، جزیره «آشوراده» و جزیره کوچک دیگری به نام «اسمال سای» وجود دارد. جزیره آشوراده مرکز فراوری ماهیان خاویاری و گرفتن خاویار از آن‌هاست. در سال‌های اخیر به علت نوسان سطح آب دریای خزر، وسعت شبه جزیره میانکاله کم و زیاد می‌شود! به تازگی پسروی آب باعث شده است، بروسعت شبه جزیره افزوده شود. پای صنایع هم به آن باز شده و جاده‌های تازه‌ای ساخته شده‌اند. عده‌ای هم خیال دارند فعالیت‌های گردشگری را در آنجا گسترش دهند.

آیا می‌توانید نام چند پرندۀ دیگر را که در این شبه جزیره زندگی می‌کنند پیدا کنید و از آن‌ها نقاشی بکشید؟ شاید نقاشی شما در آیندۀ دور، سندی در مورد زندگی این پرنده‌ها در این شبه جزیره زیبا باشد؛ زمانی که دیگر پرنده‌ها از این شبه جزیره کوچ کرده باشند!

در شبه جزیره میانکاله حیات ادامه دارد؛ علاوه بر ۲۵۰ نوع پرندۀ حدود ۱۸۰ گونه گیاهی متفاوت در این شبه جزیره می‌روید که مجموعه زیبایی از انواع گیاهان منطقه و مناظر زیبایی را به وجود آورده‌اند. پرنده‌ها لابه‌لای شاخ و برگ این گیاهان تخم می‌گذارند، از تخم‌ها و جوجه‌هایشان مراقبت می‌کنند، آن‌ها را پروبال می‌دهند تا بر تعداد پرندگان شبه جزیره افزوده شود. در آب‌های اطراف شبه جزیره هم غوغایی برپاست، اما ما این غوغا را نمی‌شنویم! انواع ماهیان کپور، کفال، سفید، ماهیان غضروفی... دریای خزر در پیرامون شبه جزیره و درون آب‌های خزر و خلیج گرگان با گیاهان و پرندگان و دیگر جانداران، همه با هم یک سیستم زنده (اکوسیستم) پویا و غنی را به وجود آورده‌اند. زندگی همه آن‌ها با هم گره خورده است.

راستی، فراموش کردم از گونه‌های جانوری چیزی بنویسم! روزگاری در این شبه جزیره ۶۵ هزار هکتاری، پلنگ خزری هم زندگی می‌کرد و گاو میش هم در آن بود که اکنون اثری از آن‌ها دیده نمی‌شود. اما گرگ، مرال، یوزپلنگ، شغال، روباه، جوجه تیغی، گراز و فک دریای خزر در این شبه جزیره برای خود روزگاری دارند. البته اگر آدمیزاد اجازه بفرماید! پرندگان و جانوران شبه جزیره میانکاله آنقدر زیاد و متنوع هستند و از نظر اکوسیستمی ارزش و اهمیت دارند که این